

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2008
FORFATTER:	Jytte Sørensen
TITEL:	Skolegang i krigens skygge – Sct. Nicolai Skole 1941 – 1943.
KORT RESUME:	Skolebygningernes indretning, lærerne og den tyske besættelse.

SKOLEGANG I KRIGENS SKYGGE – SCT. NICOLAI SKOLE 1941-43

AF JYTTE SØRENSEN

Jeg begyndte i 1. klasse 1. april 1941. Dengang begyndte skoleåret til april. Jeg gik i den røde bygning ud mod Blæsbjerggade. Pigerne gik på 1. sal, og drengene i stueetagen, så når vi piger gik op ad den brede trappe, prøvede de frække drenge altid at få et kig op under pigernes skørter, inden de skulle hen i deres egen klasse, og dengang havde pigerne jo altid kjole på, undtagen hvis det var meget koldt om vinteren, så havde nogle af de mest velbjergete piger skibukser på til stor misundelse hos dem, hvis forældre ikke havde råd til den slags.

For enden af gangen var der opsat håndvaske, jeg mener, det var én lang vask, hvor man kunne vaske sine hænder, hvis de for pigernes vedkommende var blevet for varme af strikketøjet, så maskerne ikke kunne glide let på pinden, eller hvis man på anden måde havde griset hænderne til.

I kælderens på samme bygning lå pigernes gymnastiksal, og jeg mener, drengenes lå i en bygning, som lå vinkelret på "hovedbygningen" med ryggen mod nabogrunden opad Blæsbjerggade, men der er jeg i tvivl, for man spurgte ikke så meget dengang og havde ingen omgang med drengene.

I Gymnastiksalen var der nogle små rum, hvori der lå sorte gymnastiksko, sorteret op efter størrelse, og dem kunne man låne til timen. Jeg havde en lærerinde, som hed

Alma Knudsen – en frøken, som aldrig skulle have været lærerinde. Hun var vel dygtig nok, men havde ikke egentlig børnetække – det var bare et job, hun havde. Man så næsten aldrig et smil på hendes ansigt, så alene det fik hende til at virke streng.

Vi startede dagen med morgensang efterfulgt af morgenbøn, fadervor, stående ved vore pladser, og der var ikke noget med at sidde med huer på i timen.

Da vi skulle lære at regne – lægge sammen og trække fra – foregik det på en enorm kugleramme, som stod på gulvet og var netop så høj, at vi kunne nå den øverste række, og vel ca 1,50 m bred. Kuglerne var tilsvarende store, og det var egentlig en god måde at lære os simpel regning. I håndarbejde havde frk. Knudsen nogle store træstrikkede pinde, hvormed hun prøvede at vise hele klassen, hvordan man strikkede en maske. Det med at slå masker op, gjorde hun for os i begyndelsen, indtil vi selv fandt ud af det, vejledt af lærerinden.

I skolegården var der ovre i bag mod nabogrundene i Langelinie en lang række toiletter, et for hver klasse, men med træk og slip og pæne, rene. Ovenover dørene stod der, hvilket toilet, der hørte til hvilken klasse.

På det tidspunkt, jeg begyndte i skolen, havde tyskerne allerede besat de bygninger, som kaldtes for Pigeskolen – altså de to byg-

Sct. Nicolai Skole, oktober 1948. "Aero" Luftfotografering.

ninger nærmest Katrinegade hen mod Sviertorv. Der var sat et træærkværk op, hvortil vi måtte komme i skolegården, og på den anden side gik tyske soldater vagt. På den side, hvor tyskerne gik vagt, var der også en række toiletter, ligesom i "vores" afdeling. Går vi videre på vores runde rundt i den gamle skole, kommer vi til lokaliteterne i Skolegade. Mellem de bygninger, tyskerne havde besat og den hvide to-etagers bygning med 2 opgange, var der dengang et stort halvtag, hvor vi kunne gå ind, hvis det regnede i frikvartererne, og der var en dør ud til Skolegade. Man behøvede altså ikke gå helt om til hovedindgangen i Blæsbjerggade.

De to første skoleår gik jeg altså i den røde skole i Blæsbjerggade, men da jeg skulle i 3. klasse, fik vi ny lærerinde frk. C. Søgaard, og vi kom over i den hvide bygning, den første

opgang efter læskuret. Nedenunder var der til højre skoletandklinik og til venstre var der lægeværelse med fælles venteværelse til læge og tandlæge.

At komme til tandlæge var vores store gru. Der var ikke noget, der hed lokalbedøvelse – det var lige på og hårdt, og deres instrumenter var ikke så blide, som dem, vi er vant til i dag, så jeg sank dybere og dybere ned i tandlægestolen, efterhånden som "dybdeboringen" skred frem, men jeg blev ubarmhjertigt halet op igen. Selvfølgelig skulle tandlægen have sit arbejde gjort færdigt.

Frk. Søgaard gik med snørestøvler og var lettere invalideret, men et dejligt menneske, for hvem lærergerningen virkelig var et kald. Hun sørgede for, at selv de dårligste elever fik noget lært. Hun bestemte, hvor vi skulle

sidde, og de dygtigste elever fik plads ved de bagerste borde, mens de, som havde et dårligt syn, og de, som ikke lærte så hurtigt, kom op ved de forreste borde, så de ikke blev tabt på vejen. Vi var 32 elever i hver klasse, og vi lærte virkelig noget.

I den næste opgang i den hvide bygning – tættest mod Blæsbjerggade – gik drengene fra 3. klasse og opefter. I vores opgang gik der kun piger.

I kælderen i den midterste bygning mod Skolegade – og det må være i en af de besatte bygninger – lå “Samaritanen” eller sko-

lebespisningen, hvor mindrebemidlede børn kunne gå ned i det store spisefrikvarter og få et måltid varm mad. Én gang om året var det frikadedag, og det så man virkelig hen til. Det var et måltid, som blev sponsoreret af en af Koldings velstillede borgere – jeg husker ikke hvem. Det var ikke “fint” at spise på Samaritanen, så derfor var det kun de fattigste af børnene, der gik derned, for dengang var der virkelig fattige børn til. Mange kom fra Havneboligerne, som lå tæt ved havnen, og hvor der mange steder blev drukket lidt rigeligt. Det var også børn derfra,

Børnebespisningen, “Samaritanen” i kælderen under midterbygningen i Skolegade, hvor der i dag er Nicolai for Børn. Foto fra 1944.

som kom i skole i hullet og lappet og stoppet tøj, som tit og mange gange slet ikke passede til det barn, som havde det på.

Lærerne var gennemgående udmærkede. Frk. Knudsen var nok den eneste, der havde sit udseende imod sig. De øvrige var venlige, sørgede for at man fik plaster på, hvis man var faldet og tog på alle måder hånd om os. Men de var bestemte overfor os, og det led vi overhovedet ikke under. Man var jo også anderledes opdraget dengang. Man lærte hjemmefra, at det ikke var pænt af svare igen, at man gjorde, hvad der blev sagt, ellers vankede der en lussing – derhjemme. Det var sjældent, der faldt en lussing i de 3 år, jeg gik på Sct. Nicolai Skole, og så var det som en regel en dreng, der fik den. Gårdvagten var en ældre lærerinde, sød og venlig.

Med hensyn til at ryge på toiletterne, så var det dengang sjældent, man så nogle ryge, før de blev konfirmeret, men jeg kan huske en dreng, som engang blev afsløret på toiletterne. Det var over til skolebestyreren og få en reprimande og måske en eftersidning. Skolebestyreren hed frk. Deissner.

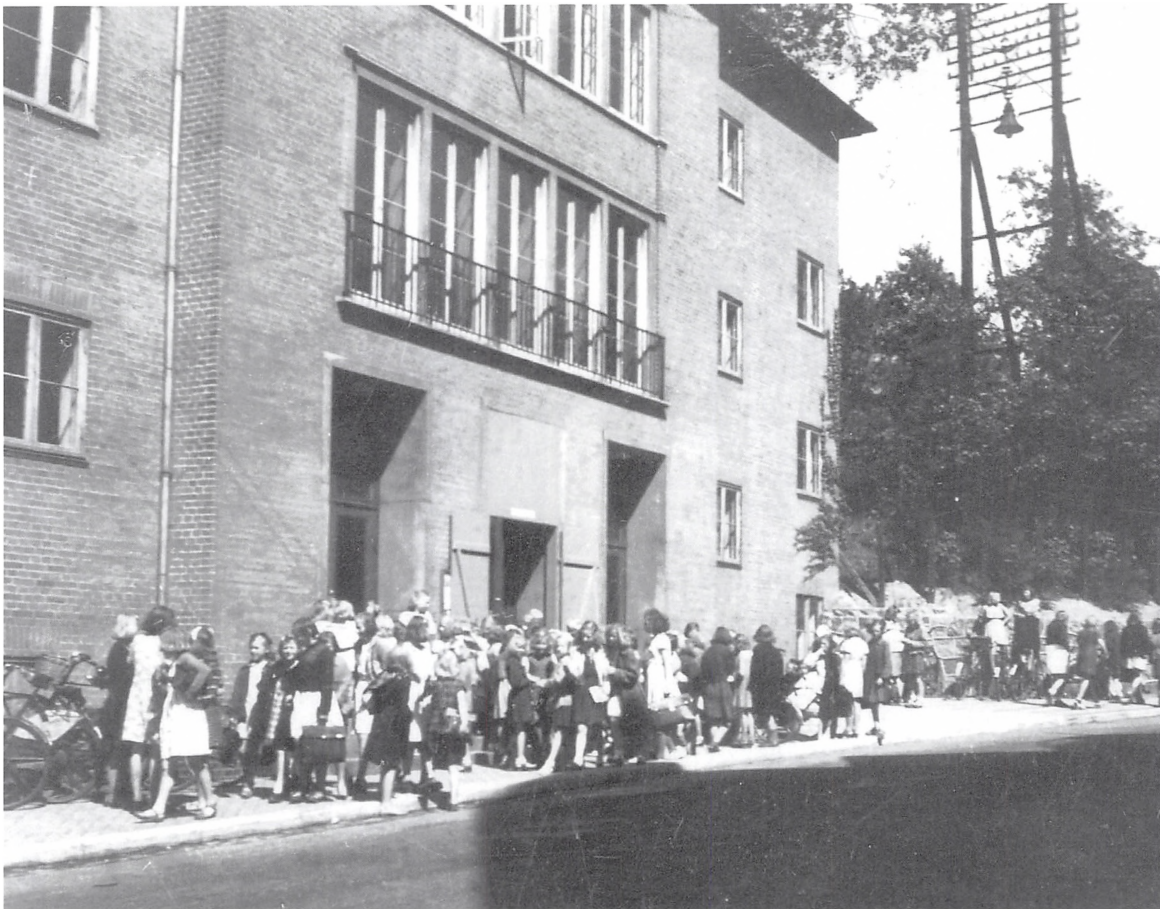
Træerne blev der aldrig klatret i – jeg mener også, at de allerede dengang var for høje til, at det kunne praktiseres. Hvad drengene lavede i frikvarteret, ved jeg ikke. Men vi piger både hinkede og hoppede i sjippetov. Tit hoppede vi i langreb, og af og til var vi næsten samtlige piger i skolegården, som var med om det samme reb. Ligeledes, når vi legede sanglege, såsom "I haven der har jeg et pæretræ", "Munken går i enge", "To mand frem for en enke", "Tornerose", "Bro, bro brille" og flere andre. Det blev til en stor kreds, hvor alt foregik i fordragelighed. Vi byttede også påklædningsdukker, servietter

Det nazistiske flag ved indgangen til skolegården ved Pigeskolen. I baggrunden gymnastikbygningen, i dag Nicolai Scene.

og glansbilleder og "nipsede", og der fandtes mange flotte nipsenåle. Lidt mobberi fandtes også dengang, men blev det for slemt, tog en forælder affære og fik snakket med "ansføren", og så faldt det hele tit på plads.

I 3. klasse kom vi på udflugt, og i den anledning fik vi omdelt en sang, som var skrevet om skolen. Den blev højtideligt omdelt, og så skulle vi lære den udenad, så vi kunne synge den, mens vi gik gennem byen ned til havnen, hvor vi det år tog med fjorddamperen "Freja" til Løverodde. Når vi havde lært sangen udenad, blev den samlet ind, og vi fik

Skolepiger foran biblioteket i Fredericiagade. Foto fra 1945.

at vide, at vi ville få den udleveret, når vi forlod skolen, men på grund af evakuering fra skolen og senere omrokering af skolerne, blev det ikke til noget.

Desværre nåede jeg ikke at gå 3. klasse ud. Pludselig en dag skulle vi pakke vore ting sammen og forlade skolen. Tyskerne skulle bruge det hele nu, og så måtte vi installeres

forskellige steder. Jeg gik på Købmandsskolen på Haderslevvej om formiddagen og to eftermiddage på Drengeskolen, nu Ålykkeskolen. Da de også blev besat, kom jeg på Biblioteket. Tre timers undervisning hver dag, mere kunne det ikke blive til, for der var også andre, der var i nød for lokaler, men jeg har såmænd klaret mig udmærket.